

Prepesach 2013 - What do I really have to Kasher?

I. Introduction

(1) במדבר פרק לא

(כא) ויאמר אלעזר הכהן אל אנשי הצבא הבאים למלחמה זאת חקת התורה אשר צוה יקוק את משה: (כב) אך את הזהב ואת הכסף את הנחשת את הברזל את הבדיל ואת העפרת: (כג) כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש וטהר אך במי נדה יתחטא וכל אשר לא יבא באש תעבירו במים:

II. Cups

(2) שולחן ערוך אורח חיים סימן תנא סעיף ו

כל כלי הולכין בו אחר רוב תשמישו; הלכך קערות אע"פ יז שלפעמים משתמשין בהם בכלי ראשון על האש, (מה) כיון שרוב תשמישן הוא בעירו שמערה עליהן מכלי ראשון, (מו) כך הוא הכשרן. הגה: ויש מחמירין >יא< להגעיל הקערות בכלי ראשון (טור בשם אבי העזרי ומרדכי פ' כל שעה ותוספות סוף מסכת ע"א), (מז) וכן הוא המנהג. (מח) וכן בכל דבר שיש לחוש שמא נשתמש בו בכלי ראשון, כגון כפות וכדומה לזה (הגהות מיימוני פ"ה ואגור). ויש מחמירין להגעיל כל כלי שתיה אע"פ שתשמישן בצונן. משום שלפעמים משתמשין בהם בחמין (רבינו ירוחם); וכן הוא המנהג להגעיל, ובדיעבד סגי להו (מט) בשטיפה. וקערות גדולות שלא יוכל להכניס תוך כלי ראשון, (נ) יתן עליהם יח אבן מלובן ויערה עליהם רותחין מכלי ראשון, (נא) והוי ככלי ראשון. (נב) וכן כל כיוצא בזה. >יב< ויעביר האבן (נג) על כל הכלי, שאז מגעיל כולו (מרדכי פ' כל שעה והגהות מיימוני פ"ה ואגור ואיסור והיתר הארוך כלל נ"ח).

(3) ערוך השולחן אורח חיים סימן תנא סעיף יח

והמנהג להחמיר גם בכל כלי שתייה כשראוין להגעלה להגעילן אע"פ שמשתמשין בהן בצונן משום שלפעמים משתמשים בהם בחמין וכן שורין בהם פתיתי לחם מעת לעת וכבוש הוה כמבושל ובדיעבד סגי להו בשטיפה בעלמא כמ"ש בסעי' מ"ט ע"ש:

(4) שולחן ערוך אורח חיים סימן תנא סעיף כו

כלי זכוכית אפילו (קנא) מכניסין לקיום (קנב) ואפילו משתמש בהם בחמין, אין צריכים שום הכשר (קנג) שאינם בולעים, ובשטיפה בעלמא סגי להו. הגה: (קנד) >ל< ויש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפילו הגעלה לא מהני להו; (קנה) מט וכן המנהג באשכנז (קנו) ובמדינות אלו (סמ"ק ואגור). וכן כלי כסף שיש בתוכן התוך זכוכית שקורין גישמעלצ"ט, (קנז) אין להגעילו; (קנח) אבל מבחוץ (קנט) נ אינו מזיק (תה"ד סימן קל"ב).

(5) משנה ברורה סימן תנא ס"ה קנו

(קנו) ובמדינות אלו - ומ"מ במקום שאין בנמצא כלי זכוכית ואין לו כוסות ושאר כלים כתב הח"א דיכול לסמוך להקל לנקותן יפה יפה ולהכשירו ע"י עירוי ג' ... ואפילו בכוסות במקום שנמצא לקנות חדשים אין לשנות המנהג שנהגו שלא להשתמש בהן:

(6) משנה ברורה סימן תנא ס"ה קנד

(קנד) ויש מחמירין - הטעם דס"ל דכלי זכוכית הואיל ותחלת ברייתו מן החול הרי הוא ככלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם ואפילו ע"י הגעלה ואע"ג דתשמישו בצונן מ"מ לפעמים משתמשין בהן בחמין וכמ"ש בסכ"ה בהג"ה דחוששין אף לתשמיש שאינו קבוע:

III. Other Materials

(7) תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ל עמוד ב

בעו מיניה מאמימר: הני מאני דקוניא מהו לאישתמושי בהו בפסחא? ירוקא לא תיבעי לך - דודאי אסירי. כי תיבעי לך - אוכמי וחוריי מאי? והיכא דאית בהו קרטופני - לא תיבעי לך, דודאי אסירי. כי תיבעי לך - דשיעי מאי? אמר ליה: חזינא להו דמידייתי, אלמא בלעי ואסירי. והתורה העידה על כלי חרס שאינו יוצא מידי דופיו לעולם.

Meremar was asked: Glazed vessels, may they be used on Passover? About green ones there is no problem, as they are certainly forbidden; the question is, how about black ones and white ones? Again, if they have splits there is no question, as they are certainly

forbidden; the question is, what about smooth ones? Said he to him: We see that they exude, which shows that they absorb; hence they are forbidden; and the Torah testified concerning an earthen vessel that it [the absorbed matter] never passes out from its sides.

8) שו"ת מנחת יצחק חלק ג סימן טו

אך נראה כיון דלפי דברי הבקיאים, הני כלים של פלסטיקה משעי טפי, אף דאין לסמוך להתיר מטעם זה בלא הגעלה, ועי' בס' דרכי תשובה (יו"ד סי' פ"ט ס"ק י"א) לענין השינים הזרים, דאוכלים בהם מאכלי בשר וחלב, דצייד לצרף מה שלפי אמירת הבקיאים, נעשו ממין קשה ושיע שלא בלעי עיי"ש

9) שו"ת אגרות משה אורח חיים ח"ב סימן צב

ובדבר כלי מראבער אם מהני הגעלה, הנה הראבער שהוא מעץ מהני הגעלה ואף אם יש ספק מצד שיש שם גם איזה חומר כימי הוא ספק דרבנן שהוי לקולא. אבל יש ראבער שאינו מעץ אלא מתערובות מינים כימיים שהוא דבר חדש שלא נמצא בדברי הקדמונים אין להתיר להגעלים.

IV. Ovens

10) שולחן ערוך אורח חיים סימן תנא סעיף ב

כוביא, שהוא כלי שעושים מלבנים ועפר ואופים ומטגנין בו, וכן תנור קטן שקורין פידלי"א (יז) הסיקו מבחוץ אסור לאפות בו בפסח, דאין חמץ שבו נפלט בכך; (יח) <ד> ואם מלאו גחלים מבפנים, שרי.

11) Rav Gedalia Felder Yesodei Yeshurin 6:160

12) R. Eider – Laws of Pesach 16:142

ומו"ר הגר"א קוטלר זצ"ל היה מורה להכשיר תנורים דידן ע"י שיסיקנו לכמה שעות והיה אומר מטעם כבולעו כך פולטו (ע' שו"ת מנחת יצחק ח"ג ס' ס"ו) ואכמ"ל. והטעם שכתבנו שעה כי לפי החוש נראה שאין חמימותו נוספת אחר זמן אף יותר קצר משעה.

מהאמור יצאתי לרונ בהנהו תנורים Self-cleaning oven שמדליקים אותם והדלת נסגרת וא"א לפותחה וחוזו עולה ל-900° והכל נשרף ונעשה נקי לגמרי כבתחלה וכשפותחין אותו אח"כ רואין שהכל נשרף ונסי לגמרי ונשאר רק קצת אפר שמוציאין משם, דיכולים להשתמש בהם בפסח בלי פח מיוחדת, שהרי מעשה השריפה מוכיח שהכל נעשה לפחם ועפר והתנור נקי לגמרי מבליעה כל שהוא, לכן אין להחמיר בזה, מיהו בצדדים שאין החום מגיע יש לראות אם מתנקה כ"כ והכל נשרף הרי טוב ואם לאו הכי טוב להכשיר אותן המסומות במכונה של צורפי נחושת השורפת

V. Crumbs?

13) שולחן ערוך אורח חיים סימן תנא סעיף ג

השלחנות והתיבות (קיג) לח שמצניעים בהם אוכלין כל השנה, רגילים (קיד) לערות עליהם (קטו) רותחין לפי שלפעמים נשפך מרק מן הקדירה לתוכן.

14) משנה ברורה סימן תנא ס"ק קטו

(קטו) רותחין - ויש שכתבו שצריך להניח עליהם עוד מפה או ד"א החוצץ שמא נדבק בו עדיין עוד חמץ בעין ועיין בא"ר שמסיק דכן ראוי לנהוג בתיבות ומגדלים דכמעט א"א לטהרן שלא ישאר מאומה בין הדבקים אבל בשלחנות פשוטין אין להחמיר ועיין לקמן בסימן תנ"ב ס"א וב' במ"ב שם:

15) משנה ברורה סימן תנא ס"ק ב

ועוד שמא מתוך שרגילין בו כל השנה אם יהיה בביתו ורשותו גזרין שישכח ויבוא לאכול ולכן תקנו חז"ל שאע"פ שמבטל לא סגי אלא צריך לבדוק לבערו מן העולם ומ"מ צריך לבטל ג"כ שמא לא יבדוק יפה וימצא חמץ בפסח ויעבור עליו:

16) Piskei Teshuvos

שאף פירורים שאין עוברים עליהם בכיו וב"י צריכים בדיקה. 16. מעשה רב להגריא אות קעיה (ובערה"ש סוסי תמוז שיש להקפיד מפורים ואילך שלא יכנסו פירורים לתוך הספרים). ובאורחות רבנו פסח אות כ"א שהחזירא והגריא קניבסקי זצ"ל נהגו להתחיל לבדוק הספרים שהיו משתמשים בהם בפסח כמה ימים לפני הפסח והיו בודקים כל דף ודף (ועקב כך לא היו יכולים להניח הבדיקה הזאת לליל י"ד מחמת הזמן הרב שלוקח בדיקה כזו), ושאר הספרים היו מוכרים במכירת חמץ לנכרי. ובשרית אור לציון להגרי"צ אבא שאול שליט"א ח"א סי' ל"ב, כתב שלא ראינו לרבותינו שנהגו לבדוק הספרים קודם פסח, וכיון שביטלו החמץ שוב לא חישי לפירורין דלא חשיבי, וכיכ בהגש"פ חזו"ע הל' בדיקת חמץ הע' ד' דסמכין על הביטול ואין בודקין הספרים מפירורי חמץ. 17. סידור פסח כהלכתו פ"ג הערה 39. וכ"ה באורחות רבנו פסח אות ט' בשם החזירא והגרי"ק זצ"ל

ולפי"ז יש¹⁶ להקפיד לבדוק את הספרים שחושש שהשתמש בהם בעת סעודה ונפלו בהם פירורי חמץ, וכיון שיש קושי בדבר אזי במשך ימות השנה יזהר שלא להשתמש בעת סעודה בספרים שידוע שיצטרך ללמוד או לעיין בהם בפסח, ושאר הספרים שאינם נצרכים לו לפסח יסגרו בארון או יעמיד בפניהם מחיצה וימכרם לנכרי.